

TIBBIYOT SOHASIDA TABIIY DORIVOR O'SIMLIKLARNING AHAMIYATI VA ROLI

**Bo'riboeva Hulkaroy, 111-guruh, Tibbiy pedagogika va davolash
fakulteti**

**Ilmiy rahbar: Akbarxodjayeva F.A.
ToshPTI, O'zbek tili va adabiyoti kafedrası**

Mavzuning dolzarbligi. Qadimdan ma'lumki, tabiiy dorivor o'simliklarning hayotimizdagi ahamiyati katta. Bunga yaqqol misol qilib tibbiyot allomasi bo'lmish Abu Ali ibn Sinoning "Tib qonunlari" asarini keltirishimiz mumkin. Ushbu kitobning 2-qismida 800 dan ortiq tabiiy dorivor o'simlik turlari, ularning da'voli xususiyatlari va qo'llanish usullari bayon etilgan. Ayniqsa, hozirgi pandemiya sharoitida tabiiy dorivor o'simliklarga bo'lgan talab oshib bormoqda.

Mavzuning maqsadi. Dorivor o'simliklarning shifobaxshligi - ular tarkibida alkaloidlar, flavonoidlar, glikozinlar, vitaminlar, oshlovchi moddalar va boshqalar borligidadir. Ko'pgina shifobaxsh o'simliklar tibbiyotda qo'llaniladi. Misol tariqasida keltiradigan bo'lsak, dorivor marmarak - ushbu giyoh antiseptik va yallig'lanishga qarshi vosita bo'lib, tarkibi efir moyi, kamforaga mo'lligi tufayli nafas yo'llari, milk, oshqozon-ichak kasalliklari, asab tizimi hamda qon tomirlar devorlarini mustahkamlashda samarali tabiiy vosita hisoblanadi. Bu damlamani ayollar klimaks davrida, shamollash dardini olish bilan birga yoshartirish xususiyatiga ega. Shuningdek, kariyes, bezgak, darmonsizlik, buyrak kasalliklarida qo'llanilib kelinmoqda.

"Mushuk panjasi" - bu dorivor o'simlik viruslar bilan kurashishga yordam berib, immun tizimini rag'batlantiruvchi kimyoviy moddalarni o'zida mujassam qiladi. Shu bilan birga qon bosimini pasaytiradi, siydik haydovchi sifatida organizmga ortiqcha suyuqlikdan halos bo'lishga yordam beradi. Tadqiqotlarga ko'ra, bu o'simlik hattoki saraton hujayralarini o'ldirishga qodir. Bu dorivor giyoh og'riqlarni bartaraf etishga, ayniqsa osteoartrit va revmatoiddan halos bo'lishda eng yaxshi yordamchidir.

"Uy uchun antiseptik" nomini olgan, mikroob, bakteriya va xavfli viruslarni shavqatsiz ravishda yo'q qiluvchi shifobaxsh o'simliklardan biri - arpabodiyondir. Uning tarkibida saratonga qarshi vosita-anetol, S vitamini, qondagi xolesterinni kamaytiradigan kuchli moddalar mavjud.

Yana bir universal tabiiy dori vositasi - zanjabil. "Tib qonunlari" asarida keltirilishicha ko'plab xastaliklarni davolashda qo'llaniladigan malhamlarni tayyorlashda ular tarkibiga zanjabil qo'shish lozim, deb yozilgan. Zanjabil ziravor sifatida keng foydalanish bilan birga, virusli kasalliklarni davolashda, qadimda o'latning oldini olishda asosiy dori vositasi hisoblangan. U immunitetni oshirishi, mikroblarga qarshi kurashishi, sarimsoqqa o'xshab ketadi, aterosklerozda, yog'lar va xolesterin almashinuvi buzilganda qon tomirlar holatini me'yorga soladi.

Mamlakatimizda yovvoyi holda o'sadigan dorivor o'simliklar ham ko'p. O'rmonlarda o'sadigan marvaridguldan yurak kasalligi dorisi tayyorlanadi, o'rmon etagi va nam o'tloq yerlarda o'sadigan valeriana o'simligidan tinchlantiruvchi dori, shu bilan birgalikda, qon-tomir va asab tizimi kasalliklarida ham foydalaniladi.

Alloma Ibn Sino piyoz va mingdevona urug'larini aralashtirib dudlatish yo'li bilan kariyesni davolashni eng afzal vosita deb bilgan.

Xulosa. Hozirgi kunda tibbiyot hodimlari ham tabiiy vositalardan foydalanishni maslahat bermoqdalar. Chunki kimyoviy yo'l bilan tayyorlangan dorilar inson organizmining ma'lum a'zosiga da'vo qilish barobarida boshqasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Tabiat bizga juda ko'p tabiiy boyliklar in'om etganki, biz ulardan kundalik turmushimizda samarali foydalanishimiz lozim. Ammo barcha dorivor giyohlarni uzoq va ortiqcha miqdorda qabul qilish yaramaydi. Ularni, albatta, shifokor maslahati hamda nazorati ostida qabul qilish maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Файзиев, Отабек Якупджанович, et al. "Совершенствование комбинированной

мультимодальной анестезии при абдоминальных хирургических вмешательствах у детей." Российский педиатрический журнал 21.6 (2018): 362-365.

2. Сатвалдиева, Э. А., Файзиев, О. Я., Ашурова, Г. З., Шакарова, М. У., & Исмаилова, М. У. (2022). Критерии выбора антибиотикотерапии при хирургическом сепсисе у детей. Российский вестник детской хирургии, анестезиологии и реаниматологии, 12(2), 144-155.
3. Куралов, Э. Т., Юсупов, А. С., & Нурмухамедов, Х. К. (2016). Влияние пропофола на гемодинамику при антиглаукоматозных операциях у детей. Научная дискуссия: вопросы медицины, (5), 60-66.